

Jak chránit lesy před suchem a dopady klimatické změny.

V nedávných dnech proběhl ve Křtinách, na Školním lesním podniku Mendelovy university v Brně odborný seminář „Adaptace lesů na klimatickou změnu“ se zaměřením na ukázky praktických hospodářských opatření k omezení škod. Akci uspořádala zájmová organizace Pro Silva Bohemica a Česká lesnická společnost, což dokládá, že mezi lesníky je celá řada nadšenců, kteří pro les žijí, a jeho osud jim není lhostejný. A současný zdravotní stav lesů je opravdu vážně ohrožen, což se týká zejména dřevin, které nejsou na daných stanovištích původní, protože zde v dávné minulosti přirozeně nerostly. Dlouhodobě hynou smrkové lesy zvláště v podhůří Jeseníků a Beskyd i v oblasti střední Moravy a středních Čechách. Nápadné je nyní také silné hynutí borových porostů na Třebíčsku, Náměštsku a v okolí Brna. Hovoří se o kůrovcové kalamitě, ale základní příčina je v oslabení lesa suchem, i když je jisté, že kůrovci hynutí lesa urychlují a podstatně šíří.

Jak v této situaci zvýšit odolnost lesa a vlastně zachránit les, bez něhož si naši krajinu nedovedeme představit? Určité řešení nacházíte jistě sami, když vás napadnete, že lesům by se měla vrátit jejich přirozenost. Měly by se pěstovat původní druhy, v nižších polohách zvláště listnaté dřeviny a jedle, která z lesů téměř vymizela, anebo pěstovat lesy smíšené. Když jeden druh vyhyne, les by neměl být ohrožen a měl by přežít. Jako velmi významné se také vidí zakládání lesů pomocí „přirozené obnovy“, samovolně pomocí semenáčků, kdy si stromy vytvářejí nedeformovaný kořenový systém, který roste do hloubky a uniká tak suchu, což u vysazených stromů je problém. Říkáte, a co na plochách, kde les uhynul? I tady může být přirozená obnova „pionýrských dřevin“, druhů s lehkým létavým semenem, také velmi užitečná. Na holinách po vytěženém uhynulém lese vytváří břízy, osiky nebo vrby stín a vlhkost pro výsadby, neboť jiný způsob obnovení lesa zde prakticky nepřichází v úvahu.

Ano, to všechno zní jednoduše a snadně, ale v našich podmínkách se to nedá uskutečnit. Kdo chodí do lesa, si nepochybně všiml, že všechny výsadby musí být oploceny, nebo natřeny ochrannými nátěry, jinak by byly okousány a zahubeny zvěří. Využívat přirozenou obnovu je u nás prostě nereálné. A tak se na konferenci probírala celá řada aspektů, jak hospodařit a co dále dělat aby se les zachránil, i když všichni zcela jistě vědí, že nový odolný les se nebude dařit zakládat. Zásadní podmínkou je, snížit početnost zvěře na takovou úroveň, aby semenáče a výsadby mohly bez problému kdekoli v lese odrůstat. Ale bavte se o tom s myslivci. Snad až lesy začnou mizet, ubude ještě více vody, potom třeba budou muset uznat, že les i zvěř musí žít ve vzájemné shodě a jejich zálibu nemůže někdo jiný nekonečně sponzorovat.

Radomír Mrkva

Autor je emeritním profesorem Lesnické a dřevařské fakulty Mendelovy university v Brně.